

DOMESTIC WORKERS AND COIDA

COMPENSATION FOR OCCUPATIONAL INJURIES AND DISEASES ACT

SERI

socio-economic rights institute
of south africa

BLACKSASH

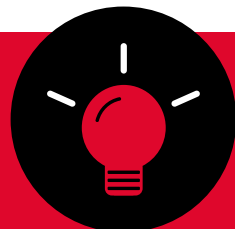
MAKING HUMAN RIGHTS REAL

Molao wa **Compensation for Occupational Injuries and Diseases Act 130 of 1993** (COIDA), ke molao o fanang ka tefello ya puseletso ho bahiruwa ba tswang kotsi kapa ba tshwaetswang ke mafu ba sa ntse ba sebetsa. Boemong ba lefu ka lebaka la kotsi e amanang le mosebetsi kapa bolwetse, COIDA e dumella puseletso bakeng sa ba itshetlehileng ka mohiruwa ya hlokahetseng.

Ho fihlela ka November 2020, basebetsi ba malapeng ba ne ba sa sireletswa ke COIDA le hoja bahiruwa ba bang kaofela ba ne ba sireleditswe ke yona kapa molao o tshwanang. Lebaka la sena ke hore karolo 1(xix)(v) ya COIDA e bolela ka ho hlaka hore basebetsi ba malapeng ba qheletswe ka thoko ho tloha boemong ba COIDA.

Tokomane ena ya boitsebiso e hlalosa 1) hore COIDA e sebetswa jwang, 2) e akaretsa dintlha tsa nyewe ya lekgotla, *Mahlangu v the Minister of Labour*, moo basebetsi ba malapeng ka katleho ba ileng ba phephetsa ho qhelelwa ha bona ka thoko ho tswa ho COIDA le, 3) ho hlaloba se bolelwang ke nyewe ya lekgotla bakeng sa basebetsi ba malapeng.

COIDA E SEBETSA JWANG?

Ho ya ka Lefapha la tsa Mosebetsi le Khiro, COIDA e sebetsa ho bahiruwa ba nakwana le ba kamehla ba kulang, ba tswang kotsi, ba holofalang kapa ho hlokahala ka lebaka la kotsi ya mosebetsing kapa lefu le amanang le mosebetsi. Ho latela Occupational Health and Safety Act 85 ya 1993 bahiri ba lokela ho fana le ho boloka, kamoo ho ka kgonehang ka tsela e utlwahalang, tikoloho ya tshebetso e sireletsehileng mme e sa behe bophelo bo botle ba mohiruwa kotsing.

Bahiruwa ba fana ka menhelo ho Letlole la Puseletso. Bahiruwa ba bona ba ka etsa kopo ho tswa ho Letlole la Puseletso haeba ba kula, ba tswa kotsi, ba holofala kapa ho hlokahala ha ba ntse ba etsa mosebetsi wa bona.

Ho latela tlaho ya Letlole ka National Treasury, COIDA e fana ka tsamaiso ya puseletso ya "ha-omolato", e bolelang hore bahiruwa ha ho hlokahale ba pake hore kotsi ke molato wa mohiri kapa motho le ha e ka ba ofe hore ba fumane puseletso. COIDA e boetse e thibela bahiruwa ho qosa bahiri ba bona bakeng sa ditshenyehelo.

Puseletso e ka tla e le tefo ya tjehelete e felletseng, ditefo tsa nako le nako kapa ditefo tsa penshene tsa kgwedi le kgwedi ho itshetlehile ka maemo a nyewe ka nngwe.

Batho ba bangata ba dumela...

hore kaha mosebetsi wa malapeng o etsetswa tikolohong ya lapeng, basebetsi ba malapeng ha ba kotsing ya ho tswa kotsi. Tlaleho ka Solidarity Center e thathamisa dikotsi tse hlahelang basebetsi ba malapeng tse kenyelletsang: mapetso letlalong; maqeba a maholo; ho lemala le ho tjha; ho longwa ke ntja; ho robaha lesapo le ho holofala ka nakwana kapa ho holofalla ruri ha diphaka, matsoho, maoto le mahetla.

MAHLANGU V THE MINISTER OF LABOUR

Nyewe ya *Mahlangu* e qadile ka kotsi ya bomadimabe moo mosebetsi wa malapeng, Maria Mahlangu, a ileng a thella a le hodima lere ha a ntse hlwekisa fensetere lelapeng la mohiri wa hae, a wela ka letangwaneng la ho sesa mme a kgangwa ke metsi. Moradi wa hae Sylvia Mahlangu o ile a etsa kopo ya puseletso bakeng sa lefu la mme wa hae, mme a bolellwa hore ha ho na puseletso ka ha basebetsi ba malapeng ha ba sireletswa ke COIDA.

Ka thuso ya mokgatlo o emelang basebetsi ba malapeng wa South African Domestic Service and Allied Workers' Union (SADSAWU) le Pinky Mashiane, mopresidente wa United Domestic Workers of South Africa (UDWOSA) Sylvia o ile a kgona ho fumana kemedi ya molao mme nyewe ya *Mahlangu v the Minister of Labour* e ile ya qadiswa. Ka 2019 Sylvia Mahlangu ka katleho o ile a kgona ho phephetsa ho qhelelwa ka thoko ha basebetsi ba malapeng ho tswa ho COIDA ha North Gauteng High Court e fana ka taelo e phatlalatsang karolo 1(xix)(v) ya COIDA e le kgahlanong le molaotheo mme ya bolela hore taelo ena e lokela ho sebetsa ho tloha morao, ho bolelang hore e lokela ho sebetsa ka ho "kgutlela morao", hore basebetsi ba malapeng ba ileng ba tswa kotsi kapa ba kula ka lebaka la mesebetsi ya bona, kapa ba bolailwe, jwalo ka nyeweng ya Mahlangu, ba tla kgona ho etsa kopo ho tswa Letloleng la Puseletso. Aforika Borwa ha molao kapa karolo ya molao e phatlaladitswe o le kgahlanong le molaotheo, Lekgotla la Molaotheo, lekgotla le phahameng ka ho fetisisa ka naheng, le lokela ho tiisa ka taelo e entsweng ke lekgotla le tlase.

Ka la 19 November 2020 Lekgotla la Molaotheo le ile la tiisa ka taelo e phatlalatsang karolo 1 (xix)(v) COIDA e le kgahlanong le molaotheo. Lekgotla le ile la etsa qeto ya hore taelo e lokela ho sebetsa hanghang le morao ho tloha ka 27 April 1994, letsatsing leo Molaotheo wa nakwana o neng o kena tshebetsong.

Molao kapa karolo ya molao e khahlanong le molaotheo haeba ha o tsamaelane le Molaotheo wa Aforika Borwa.

Molaotheo ke molao o phahameng ka ho fetisisa wa naha, mme o hlalosa ditokelo le mesebetsi ya batho ba dulang Aforika Borwa.

KAHLOLO YA LEKGOTLA LA MOLAOtheo E BOLELA ENG BAKENG SA BASEBETSI BA MALAPENG?

Basebetsi ba malapeng ba sireleditswe ke COIDA ho tloha mohlang oo ho fanwang ka kahlolo. Ba ka etsa dikopo haeba ba kula, ba tswa kotsi, ba holofala kapa ba bolawa ka lebaka la kotsi ya mosebetsing kapa lefu la amanang le mosebetsi. Ho bolela hore basebetsi bao ba malapeng ba tswileng kotsi e amanang le mosebetsi, mafu kapa lefu ho tloha ka la 27 April 1994 le bona ba ka kgona ho romela dikopo tsa bona.

Lefapha la tsa Mesebetsi le Khiri le fane ka polelo e amohelang kahlolo ya Lekgotla la Molaotheo ka ha e se e qadile ka tsamaiso ya ho lokisa COIDA ho kenyeletsa le basebetsi ba malapeng. Ka ha bahiri ba basebetsi ba malapeng ho tla hloka hore ba fane ka monehelo ho Letlole la Puseletso, Lefapha le boletse hore le tla fana ka ditataiso tabeng ena hape le hore Lefapha le tla sebetsana jwang le dikotsi tsa nako e fetileng.

Bakeng sa dintlafatso le ditsebiso tse mabapi le ho kenyelletsa basebetsi ba malapeng ho COIDA etela [media desk](#) ya Lefapha la tsa Mesebetsi le Khiri.

Bakeng sa tlhahisoleseding e mabapi le hore bahiri ba ka ngodisa jwang le ho etsa ditefo ka Letloleng la Puseletso le tshebetso ya ho etsa kopo ya bahiruwa etela ditataiso tsa Lefapha la tsa Mosebetsi ho [Compensation for Occupational Injuries and Diseases](#). Ka kopo hlokomela hore tlhahisoleseding ena ho ka etsahala e se e silwe ke nako.

Bakeng sa tlhahisoleseding e eketsehileng e mabapi le basebetsi ba malapeng mona Aforika Borwa, daolouta [Domestic Workers' Rights: A Legal and Practical Guide](#) e ntsheditsweng pele ke Socio-Economic Rights Institute of South Africa (SERI).

For SERI Legal advice contact 011 356 5860 or email info@seri-sa.org

SERI
socio-economic rights institute
of south africa

BLACKSASH
MAKING HUMAN RIGHTS REAL

**BLACKSASH
HELPLINE**

To speak to a paralegal, you can call, SMS, send a WhatsApp message, a 'please call me' or email to:

072 663 3739 | 063 610 1865
help@blacksash.org.za

